

WIADOMOŚCI KOMISJI TURYSTYKI PIESZEJ

NR 77 (112)

MARZEC 2023

KRAJOWA KONFERENCJA AKTYWU TURYSTYKI PIESZEJ
WARSZAWA 19.III.2023

W numerze:

- Str. 3 Olendrzy w Gminie Jabłonna ..... Tomasz MICHAŁOWSKI
- Str. 7 Pamięć o 160 rocznicy Powstania Styczniowego ..... Włodzimierz SZAFIŃSKI
- Str. 11 Inauguracja Rajdu na Raty 2023 ..... Krzysztof TĘCZA
- Str. 15 65. Zlot Przodowników TP PTTK ..... Krystian GRAJCZAK
- Str. 18 Sprawozdanie Komisji TP ZG PTTK za XIX Kadencję 2017-2023 .. Marcin CZERWIŃSKI

Tomasz MICHAŁOWSKI

Olendrzy w Gminie Jabłonna

Tradycyjnie w sierpniu, tym razem 28 dnia miesiąca (2022 roku), odbyła się wycieczka piesza prezentująca zalety krajoznawcze i turystyczne Gminy Jabłonna. Była to kolejna wycieczka programowa Komisji Turystyki Pieszej Oddziału PTTK „Mazowsze”. Intencją organizatora cyklu jest zachęcenie warszawskich turystów do odwiedzania Gminy Jabłonna, lecz biorą w niej udział także miejscowi mieszkańcy. Takim cennym uczestnikiem był w tym roku Kolega Mariusz, zawodowy przewodnik turystyczny, który chętnie dzielił się swoją wiedzą w temacie wycieczki. Tym razem trasa prowadziła terenami **osadnictwa olenderskiego** w gminie. Prowadził wędrowców niżej podpisany, Przewodnik Turystyki Pieszej PTTK. Urząd Gminy Jabłonna hojnie obdarował uczestników materiałami promocyjnymi przyjętymi z wielkim zadowoleniem.

Trasa liczyła łącznie ok. 12 km. Rozpoczęła się na zachodnim krańcu Jabłonna, prowadziła przez Rajszew i Skierdy, a zakończyła ogniskiem w Lesie Kultury na terenie szkółki kontenerowej udostępnionym przez Nadleśnictwo Jabłonna. Pogoda pozwoliła na wykonanie planu bez zakłóceń.

Olendrami zwano początkowo pierwszych kolonistów, mennonitów, którzy przybyli

z terenów dzisiejszej Holandii w I poł. XVI w. z powodu prześladowań religijnych. Później tak nazywano także Niemców, a nawet Polaków, którzy przejęli metody gospodarowania protestanckich osadników. Olendrzy zasiedlali miejsca, gdzie polscy chłopcy nie potrafili poradzić sobie z podmokłym lub okresowo i regularnie zalewanym przez rzekę terenem.

Siedlisko olenderskie było długim domem, w którym część mieszkalna i gospodarcza znajdowały się pod jednym dachem. Było posadowione na terpie, czyli wzniesieniu i umożliwiało wykonywanie wszelkich czynności, w tym inwentarskich, bez konieczności wychodzenia na zewnątrz. Miało to znaczenie podczas wylewu rzeki. Charakterystyczny i uznany za typowy krajobraz mazowiecki, ogławiane wierzby, są dziełem olendrów. To wodolubne drzewo znalazło bardzo ważne miejsce w olenderskim systemie gospodarowania. Wierzby absorbowały duże ilości wody, osuszając tym samym ziemię. Dostarczały materiału na opał i budulca do wyplatania płotów. Potrawą znaną z czasów PRL, pochodzącą z kuchni olenderskiej są powidła buraczane, wytwarzane z buraków cukrowych. Dziś wracają do łask, jako oryginalny produkt.

Wędrówka rozpoczęła się przy ul. Chotomowskiej w Jabłonie na linii zatrzymania frontu radziecko-niemieckiego w październiku 1944 (do stycznia 1945). Śladem tego na trasie był przystanek 8 czarnego Szlaku Polski Walczącej (tworzonego ze znaczącym udziałem Oddziału PTTK „Mazowsze”). Na wale przeciwpowodziowym w pobliżu skrzyżowania ul. Wałowej i Jesiennej znajduje

się stanowisko niemieckiego karabinu maszynowego. Był przeznaczony do obrony pasa między wałem a Wisłą w kierunku Jabłonna zajętej wtedy przez wojsko radzieckie.

Znaczna część kolejnego odcinka trasy prowadziła grzbietem wału przeciwpowodziowego w kierunku zachodnim. Są to tereny objęte ochroną przyrody Natura 2000: Dolina Środkowej Wisły („dyrektywa ptasia”) i Kampinoska Dolina Wisły („dyrektywa siedliskowa”). Wisła jest uznana za jedyną dużą rzekę Europy Zachodniej i Środkowej z przewagą charakteru naturalnego, a jej dolina - największym europejskim obszarem migracji roślin i zwierząt. Na rzece znajduje się w tym miejscu rezerwat Ławice Kiełpińskie obejmujący piaszczyste wyspy gdzie występują największe w Polsce kolonie rybitwy białoczelnej, gatunku zagrożonego. Przejście wałem kończymy w miejscu rezerwatu Jabłonna, który powstał dla ochrony resztki zróżnicowanego naturalnego lasu. Tu schodzimy do wsi Rajszew, najstarszej w Gminie Jabłonna powstałej w XIII w., należącej początkowo do książąt mazowieckich i przekazanej jeszcze w tym wieku jako Rapchalovo biskupom plockim.

Pierwszych kolonistów olenderskich w obecnej Gminie Jabłonna osadził w 1775 r. na terenach wsi Rajszew biskup plocki Michał Poniatowski, właściciel Jabłonna. W dwudziestoleciu międzywojennym byli to niemieckojęzyczni koloniści, jednorodna wyznaniowo wieś ewangelicka. Mieszkały tu także polskie rodziny, których gospodarstwa były skupione w okolicy tzw. gajówki (obecnie rejon „Nadzorcówki”), zaś niemieckie wzdłuż dzisiejszej ulicy Mazowieckiej. Narodowość tutejszych osadników spowodowała ich uaktywnienie się polityczne po dojściu Hitlera do władzy. Przykładowo, w 1938 roku odbył się w Rajszewie zjazd Zrzeszenia Ewangelicznych Chrześcijan z udziałem ok. 200 gości, m. in. Łodzi, Warszawy, Płocka, Łomianek, Henrykowa, Jabłonna i Kępy Zawadowskiej. Ucieczki i wysiedlenia przez Niemców olendrów znad Wisły odbywały się pod koniec II wojny światowej. Po wojnie trafili do wsi osadnicy z okolic Okuniewa k. Sulejówka pod Warszawą, których domostwa znalazły się na terenie stworzonego tam poligonu. W tamtym okresie stanowili 90% mieszkańców wsi.

Wchodzimy do Rajszewa od strony, gdzie stoi budynek obecnie mieszkalny zwany „Nadzorcówka”. Wybudowany został w 1949 r. (jest na nim tablica upamiętniająca) dla d. Dyrekcji Okręgowej Dróg Wodnych z zadaniami nadzoru nad przestrzeganiem przepisów żeglugi i spławu oraz inspekcją statków i obiektów pływających.

Wybrane daty zarządzania Wisłą: 1875 - początki zarządzania Wisłą przez petersburskie Ministerstwo Komunikacji – komisja ds. wykonania dokładnych pomiarów rzeki, 1899 – budowa nowych i konserwacja starych wałów przeciwpowodziowych, 1908 – nocne oznakowanie szlaku żeglownego od Miedzeszyna do Modlina, 1918 – Tadeusz Wenda (projektant i budowniczy Portu Gdyni) jest kierownikiem w Inspektoracie Wodnym

Ministerstwa Robót Publicznych, następnie inspektor Warszawskiej Inspekcji Żeglugi, obecnie – zarząd Państwowego Gospodarstwa Wodnego „Wody Polskie”.

Dochodzimy ulicą Mazowiecką, główną ulicą Rajszewa, do miejsca materialnej pozostałości osadnictwa olenderskiego – cmentarza.

Pozostały bardzo nieliczne ślady gospodarowania olendrów w Polsce – była to podatna na zniszczenie zabudowa wiejska. Głównymi zabytkami są resztki cmentarzy. Tego rodzaju pozostałości występują we wsiach Rajszew i Skierdy. Obydwa cmentarze są ogrodzone i wpisane do gminnej ewidencji zabytków. Osadnictwo olenderskie na Mazowszu jest prezentowane w Skansenie Osadnictwa Nadwiślańskiego w Wiączeminie Polskim.

Trasa prowadziła dalej przez Rajszew obok współczesnego kościoła katolickiego lecz wybudowanego w miejscu istniejącego wcześniej dawnego budynku drewnianego zwanego Kirke (dom modlitwy ewangelików). Przechodzimy niezauważalnie z ul. Mazowieckiej w Nadwiślańską w Skierdach. Ma to uzasadnienie historyczne – istnieje realne przypuszczenie, że wieś stanowiła dawniej część Rajszewa, a prawdopodobnie w XVIII w. została wydzielona. Dochodząc do drogi Jabłonna – Nowy Dwór Mazowiecki znajdujemy kolejny ślad cmentarza kolonistów olenderskich. Obydwa cmentarze mają pojedyncze pozostałości nagrobków. Kierujemy się teraz wzdłuż traktu nowodworskiego w kierunku wschodnim do szkółki kontenerowej Lasów Państwowych.

Szkółka powstała w 2000 roku i jest jedną z kilkunastu tego typu w Polsce. Posiada linię technologiczną produkcji sadzonek w pełni zautomatyzowaną. Rocznie wytwarza 3,5 mln sadzonek iglastych oraz 0,5 mln liściastych. Obok szkółki znajduje się Las Kultury, gdzie sadzone są drzewa upamiętniające ludzi kultury, m.in. Wiesławę Szymborską, Andrzeja Łapickiego, Czesława Niemena. Szkółka jest dostępna do zwiedzania po uzgodnieniu z Nadleśnictwem Jabłonna.

Uczestnicy dzielnie znieśli trudy wycieczki wynikające z pokonywania większości trasy terenem obficie nasłonecznionym tego lata. Na mecie czekała nagroda przygotowana przez nadzwyczaj gościnnego gospodarza Rajszewa, Pana Sołtysa Marka Sarnowskiego.

Dzięki Pani Dorocie Rybkowskiej z Nadleśnictwa Jabłonna można było poznać „widelec leśników” do obracania kielbasek na rożnie składający się z dwóch szczapek drewna. Było też coś dla ducha - wystawionych kilka plansz realizowanego przez Urząd Gminy Jabłonna w 2019 roku projektu *Odkryj Wisłę*.

Rozstaliśmy się z nadzieją na kolejne tego typu spotkania. Powstały nowe znajomości, wymiana kontaktów, a po wycieczce także pamiątkowe fotografie.

Źródła:

serwis „HISTORIA: POSZUKAJ. Portal edukacyjny” <https://historiaposzukaj.pl/>

portal wsi Rajszew <https://www.rajszew.com.pl/>

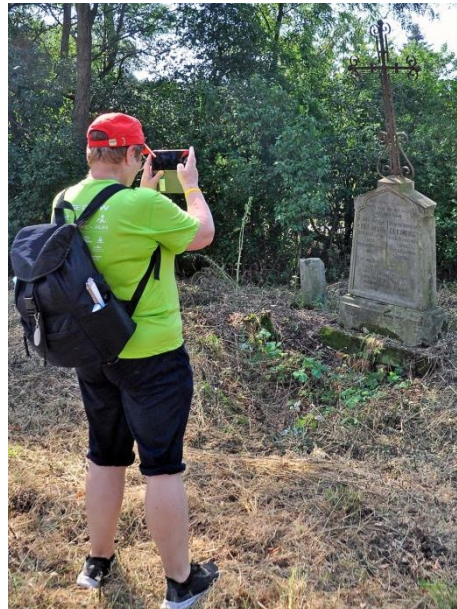
Szlak Polski Walczącej <https://szlak.powiat-legionowski.pl/>

Odkryj z nami Wisłę - projekt historyczny <https://www.jablonna.pl/gmina/zawartosc/716/>

portal Nadleśnictwa Jabłonna Lasów Państwowych – szkółka kontenerowa

[https://jablonna.warszawa.lasy.gov.pl/aktualnosc/-](https://jablonna.warszawa.lasy.gov.pl/aktualnosc/-/asset_publisher/fhufHtLnA8bw/content/szkolka-lesna-1#.Y8hJtKCZPIU)

[/asset_publisher/fhufHtLnA8bw/content/szkolka-lesna-1#.Y8hJtKCZPIU](https://jablonna.warszawa.lasy.gov.pl/aktualnosc/-/asset_publisher/fhufHtLnA8bw/content/szkolka-lesna-1#.Y8hJtKCZPIU)

Fot. autora i Hanny Bendowskiej.

Włodzimierz SZAFIŃSKI

Pamięć o 160 rocznicy Powstania Styczniowego

W dniu 4 lutego 2023 r. Oddział PTTK w Żarnowie wraz z Gminą Aleksandrów k/Opoczna zorganizowali wspólnie kolejny już XXVI Raid Szlakiem Powstania Styczniowego. W imprezie wzięło udział ok. 150 osób, wędrujących z Klewa przez Brzezie, Waclawów do Skotnik. Na starcie przy Szkole Podstawowej w Klewie, stały się drużyny ze szkolnych kół PTTK w Aleksandrowie, Białaczowie, Miedznej Drewnianej, Żarnowie oraz drużyny SP z Dąbrowy nad Czarną i Skotnik. Byli też turyści tworzący grupy rodzinne i osoby indywidualne z Żarnowa, Piotrkowa Trybunalskiego, Przysuchy, Moszczenicy, Tomaszowa Mazowieckiego, Łodzi a nawet Koszalina. Imprezę zabezpieczali policjanci z Sulejowa oraz strażacy z OSP w Skotnikach. Warto podkreślić, że w rajdzie wziął udział Wicemarszałek Województwa Łódzkiego Zbigniew Ziemia oraz wójt gminy Aleksandrów Paweł Mamrot, którzy wędrowali pieszo wraz z innymi turystami, trasą o długości 7 km. W Skotnikach turyści złożyli wiązanek kwiatów przy krzyżu powstańczym, zlokalizowanym obok zabytkowego pomnika przyrody – dębu „Mikołaj”. Niewątpliwie wielu turystów zauroczył w Skotnikach ciekawy zabytek architektury sakralnej, modrzewiowy kościół z 1528 r. kryty gontem a także drewniana dzwonnica.

W miejscowej szkole podstawowej, czekał na piechurów gorący żurek z kiełbasą, który smakował wyśmienicie po spacerze w zimowej aurze. Tegoroczną imprezę związaną z Powstaniem Styczniowym, objął patronatem honorowym prof. dr hab. Dariusz Rogut – dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci

Narodowej w Łodzi, który przeznaczył dużą ilość biuletynów IPN dla uczestników rajdu. Wszyscy piechurzy otrzymali pamiątkową plakietkę a drużyny dyplomy uczestnictwa. Drugą imprezą związaną z rocznicowymi obchodami Powstania Styczniowego, która odbyła się po rajdzie pieszym, była konferencja popularnonaukowa w świetlicy wiejskiej w Skotnikach. Organizatorami wydarzenia byli: Urząd Gminy w Aleksandrowie, Porozumienie Oddziałów PTTK Województwa Łódzkiego, Oddział PTTK w Żarnowie i Szkoła Podstawowa w Skotnikach. Konferencji towarzyszyła prezentacja pamiątek z okresu Powstania Styczniowego, ze zbiorów prywatnych Przemysława Ciszewskiego oraz wystawa pt. „Mała architektura sakralna Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego” dr Piotra Wypycha. Początkowo konferencja miała mieć charakter wojewódzki ale okazało się, że wyszła poza granice woj. łódzkiego, ponieważ oprócz uczestników z O/PTTK w Sieradzu, O/PTTK Łódź-Polesie im. Jana Dylika, O/PTTK w Łodzi im. J. Czeraszkiewicza, O/PTTK w Opocznie i O/PTTK w Żarnowie, udział wzięli przedstawiciele woj. mazowieckiego, śląskiego i zachodniopomorskiego oraz osoby z gminy Ręczno, Paradyż, Aleksandrów oraz Piotrkowa Trybunalskiego. Władze samorządowe reprezentowane były przez wicemarszałka województwa łódzkiego, wójtów gmin Aleksandrów i Żarnów.

W związku z patriotycznym charakterem imprezy uczniowie Szkoły Podstawowej w Skotnikach zaprezentowali okolicznościowy program słowno – muzyczny. Wraz z uczestnikami konferencji zaśpiewali też hymn Polski i odczytany został tekst listu Prezydenta RP związany ze 160 rocznicą Powstania Styczniowego. Barbara Ciszewska przedstawiła zaś wiersz „Pojmanie Powstańca”, który został napisany przez męża Przemysława a jest opisem autentycznego wydarzenia z 1863 roku, pojmania 16 letniego powstańca Bronisława Rapackiego - na podstawie relacji z pamiętnika. W początkowej fazie konferencji, głos zabrał wicemarszałek woj. łódzkiego Zbigniew Ziemia, podkreślając min. ważną rolę Powstania Styczniowego w historii narodu polskiego i dążeniu do odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 r. Podziękował także wójtowi gminy Aleksandrów i prezesowi Zarządu Oddziału PTTK w Żarnowie, za szereg wspólnych przedsięwzięć o charakterze turystyczno – krajoznawczym i kulturalnych na terenie Środkowego Nadpilicza. W zastępstwie nieobecnego dr Piotra Wypycha z-cy dyrektora Zespołu Łódzkich Parków Krajobrazowych, prezentację pt. „Miejsca pamięci narodowej związane z Powstaniem Styczniowym na terenie Nadpilicznych Parków Krajobrazowych” przedstawili Katarzyna Poździej i Maciej Sobański. Następnie Włodzimierz Szafiński, zaprezentował temat „Pamięć o Powstaniu Styczniowym w działaniach O/PTTK w Żarnowie”.

Wójt gminy Aleksandrów Paweł Mamrot mówił o „Dowódcach oddziałów powstańczych w okresie Powstania Styczniowego a Paweł Kendra z Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim, przedstawił postać Walentego Kołoczko – powstańca styczniowego, leśnika i społecznika. Ostatnia prezentacja to: „Powstanie Styczniowe w regionie opoczyńskim”

autorstwa Wiktora Pietrzyka z Muzeum Regionalnego w Opocznie. W trakcie konferencji wręczona została złota odznaka „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży”, przyznana przez ZG PTTK w Warszawie, kierownicze Gminnej Biblioteki Publicznej w Żarnowie Ewie Borończyk. Wójt gminy Żarnów dr Krzysztof Nawrocki wspominał min. o planowanym miejscu pamięci narodowej związanym z Powstaniem Styczniowym w Dłużniewicach (gmina Żarnów). Ma to być kamień z pamiątkową tablicą. W konferencji wzięło udział około 80 osób a ci którzy wytrwali do końca, otrzymali pamiątkowe metalowe odznaki z wizerunkiem herbu używanego w okresie Powstania Styczniowego, sfinansowane przez Porozumienie Oddziałów PTTK Województwa Łódzkiego. Zarówno rajd jak i konferencja popularnonaukowa, były przedsięwzięciami utrwalającymi w świadomości młodego pokolenia i ludzi dorosłych, pamięć o tym największym w XIX w. zrywie patriotycznym w 160 rocznicę jego wybuchu.

Krzysztof TĘCZA

Inauguracja Rajdu na Raty 2023

W niedzielę 5 marca 2023 roku odbyła się druga wycieczka Rajdu na Raty będąca spotkaniem inauguracyjnym tegoroczną edycję organizowanego przez Oddział PTTK „Sudety Zachodnie” w Jeleniej Górze od 53 lat Rajdu na Raty.

Impreza zainicjowana ponad pół wieku temu przez Teofila Ligenzę vel Ozimka uhonorowanego za swoją działalność tytułem Zasłużony dla miasta Jelenia Góra od początku zyskała dużą popularność. W latach siedemdziesiątych XX wieku indywidualna turystyka masowa była w powijakach. Co prawda organizowano wówczas wiele rajdów zakładowych ale miały one ograniczony zasięg tylko do pracowników konkretnych branż przemysłowych. Dopiero formuła rajdu organizowanego jako wiele wycieczek w ciągu roku kalendarzowego pozwoliła mieszkańcom Jeleniej Góry zasmakować niedzielnych spacerów poza miasto. Początkowo niewielka ilość uczestników prowadzonych przez Przewodników Turystyki Pieszej PTTK a więc ludzi dobrze znających teren rosła by w końcu dojść do średnio kilkudziesięciu osób. Trzeba dodać, że w tamtych czasach przemysł turystyczny nie był tak dobrze rozwinięty jak dzisiaj. Często uczestnicy wycieczek chodzili w obuwiu używanym na co dzień. Również mało kto posiadał stosowny ubiór czy wyposażenie. Nie zrażało to jednak nikogo a z czasem brać turystyczna pozyskiwała wyposażenie przystosowane do tego typu wycieczek i coraz mniej było uczestników używających parasolki czy noszących drugie śniadanie w siatkach.

Jak ważnym było prowadzenie przez wyszkolonego przewodnika spacerów wiedzą tylko ci, którzy uczestniczyli w tych pierwszych wycieczkach. Nie było wówczas wielu map turystycznych, a o ich dokładności lepiej nie wspominać. A przecież chodziło przede wszystkim o bezpieczeństwo uczestników. Również zorganizowanie poszczególnych wycieczek nie należało do łatwych. Komandor rajdu musiał skomunikować punkty wyjścia i powrotu tak by wrócić przed nocą do Jeleniej Góry. Nie było to wcale takie proste. Korzystano wtedy z połączeń kolejowych i autobusowych. Innych nie było. Od razu powiem, że dzisiaj mimo rozwoju komunikacji masowej wcale pod tym względem nie jest za dobrze. Komunikacja zwłaszcza kolejowa jest źle zorganizowana. Skomunikowanie poszczególnych połączeń jest zupełnie niedopasowane i często trzeba rezygnować z ciekawych propozycji spacerów właśnie ze względu na brak możliwości dotarcia w określone miejsce.

Początkowo wycieczki były organizowane na trasach 10-12 kilometrowych tylko po terenach nizinnych. Unikano gór jako zbyt wymagających w stosunku do jeszcze nie wprawionych turystów. Dopiero po śmierci Teofila Ligenzy i przejęciu dalszego organizowania rajdu przez Wiktora

Gumprechta rozpoczęto organizować wycieczki wykorzystując tereny górskie. Również zaczęto zapraszać na wycieczki nieco dłuższe. Zdarzają się trasy ponad dwudziestokilometrowe. Ale dzisiejszy turysta to już człowiek wyedukowany zarówno krajoznawczo jak i turystycznie. Dzisiejszy uczestnik jest odpowiednio wyposażony, posiadający podstawową wiedzę o tym jak ma się przygotować do danej wycieczki i co z sobą zabrać. Okazuje się, że pół wieku przekazywania wiedzy przez członków kadry PTTK przyniosło bardzo dobre rezultaty. Dzisiejszy turysta doskonale radzi sobie w terenie, wie jak wędrować i zachowywać się w górach, na nizinach czy na obszarze objętym ochroną przyrodniczą. Często nasi turyści podejmują samodzielne wycieczki wychodząc w teren w niewielkich grupkach. To cieszy, świadczy bowiem o tym, że nasza praca, praca naszych działaczy nie poszła na marne. Świadczy to także o potrzebie istnienia takiej organizacji jak Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze.

Wracając do spotkania inauguracyjnego tegoroczną edycję Rajdu na Raty, spacer odbył się na trasie długości 11 km po terenach północno-wschodniej części Wysoczyzny Rybnicy. Wyruszyliśmy z przystanku MZK Wolności-Poczta w stronę wzniesienia Godzisz by dotrzeć do miejsca, w którym działał Ośrodek Wypoczynku Świątecznego Rakownica. Niestety dzisiaj po tym obiekcie pozostało tylko wspomnienie. Następnie udaliśmy się przez Pastwę na Polanę Śledzikową położoną na zachodnim stoku góry Siodło.

Jeśli chodzi o Polanę Śledzikową to trzeba wiedzieć, że jest to miejsce szczególne, wyjątkowo przyjazne dla organizowania spotkań turystycznych. Na początku polana była bezimienna, dopiero podczas pierwszych spotkań rajdowych przybywający tu turyści zaczęli używać dzisiaj już powszechnej nazwy Polana Śledzikowa. Wzięło się to z faktu, iż początkowo jedynym artykułem spożywczym jaki tu przynoszono były śledzie. Oczywiście były one przyrządzane w różnych postaciach. Dzisiaj króluje tu kiełbaska z ogniska. Jednak dzięki postawieniu sporej wiaty często można spotkać na polanie nie tylko turystów ale mieszkańców miasta, którzy spotykają się tutaj z okazji Nowego Roku, święta Trzech Króli i innych okazji.

Podczas spotkania inauguracyjnego Rajd na Raty 2023 przybyłych przywitał prezes Oddziału PTTK „Sudety Zachodnie” Krzysztof Tęcza, który przedstawił głównych sprawców imprezy: komandora Wiktora Gumprechta organizującego rajd od ponad 20 lat, wicekomandora Jarosława Kapczyńskiego, wieloletniego uczestnika rajdu, który po ukończeniu kursu i zdaniu egzaminów zdobył uprawnienia przewodnika sudeckiego i od tego czasu z uczestnika zmienił się w osobę prowadząca wycieczki, oraz Marię Gumprecht pełniącą funkcję sekretarza. Oczywiście jest jeszcze kilkanaście osób posiadających stosowne uprawnienia do oprowadzania grup turystycznych, które w trakcie roku prowadzą poszczególne wycieczki.

Komandor Wiktor Gumprecht w kilku zdaniach przedstawił propozycje wycieczek przygotowanych na ten sezon. Zapowiedział wyjazdy do Czech

i Niemiec, ale także zachęcił do zapisywania się na kilkudniowe wycieczki autokarowe. Przypomniawszy, że Rajd na Raty organizowany jest w okresie od ostatniej niedzieli lutego do pierwszej niedzieli grudnia.

Dla ścisłości dodam jeszcze, że udział w wycieczkach jest bezpłatny. Turyści ponoszą tylko indywidualne koszty przejazdów i wstępów do zwiedzanych obiektów. Oczywiście wskazane jest by turyści przed udaniem się na wycieczkę ubezpieczyli się od następstw nieszczęśliwych wypadków. Członkowie PTTK z opłaconą składką są objęci ubezpieczeniem zbiorowym zatem warto zapisać się do naszej organizacji. Tym bardziej, że legitymacja PTTK pozwala na korzystanie z wielu upustów, w tym w schroniskach turystycznych. Aby wziąć udział w wycieczce wystarczy stawić się w umówionym miejscu. Zarówno miejsce zbiórki jak i przebieg trasy oraz podstawowe informacje są zamieszczane na stronach internetowych Oddziału PTTK „Sudety Zachodnie”, 24NJ oraz na face-booku.

Aby relacja była pełna dodam, że pierwszą wycieczkę Rajdu na Raty 2023 poprowadził Jarosław Kapczyński, natomiast wycieczkę inauguracyjną Wiktor Gumprecht. Jeśli chodzi o frekwencję to na Polanie Śledzikowej zameldowało się ponad 90 osób oraz 1 pies.

Rajd na Raty jest imprezą organizowaną przez Oddział PTTK „Sudety Zachodnie” jako impreza non profit, co oczywiście nie oznacza, że bezkosztowo. Potrzebne są pieniądze na zwroty kosztów poniesionych przez prowadzących, na nagrody w organizowanych podczas spotkania kończącego sezon konkursach krajoznawczych czy na drobny poczęstunek. Miło mi donieść, że zabezpieczenia finansowego na te właśnie cele w roku 2023 udzieliły nam: Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Starostwo Karkonoskie i Miasto Jelenia Góra. I nie jest to wsparcie jednorazowe jako, że wszystkie te urzędy wspierają działalność turystyczną od lat.

Zatem zapraszamy wszystkich chętnych na kolejne wycieczki organizowane w ramach Rajdu na Raty 2023. Informujemy jednocześnie, że przygotowano piękny znaczek rajdowy, który można nabyć u prowadzących wycieczki.

Fot. Krzysztof Tęcza

Krystian GRAJCZAK

65. Zlot Przodowników TP PTTK

Organizatorem Zlotu na zlecenie Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK w Warszawie był Oddział PTTK Ziemi Gnieźnieńskiej w Gnieźnie, Oddziałowa Komisja Turystyki Pieszej i Klub Górski PTTK „Ornak” im. ks. Tadeusza Hanelta w Gnieźnie.

Partnerami Zlotu, którzy udzielili życzliwej pomocy i wsparcia byli: Urząd Miejski w Gnieźnie, Starostwo Powiatowe w Gnieźnie, Miasto i Gmina Czarniejewo, Sołectwo Gębarzewo, Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie, Wielkopolska Organizacja Turystyczna w Poznaniu, Wielkopolska Korporacja Oddziałów PTTK w Poznaniu, Wielkopolska Komisja Turystyki Pieszej PTTK,

Cele Zlotu to: promocja turystyczno-krajoznawczych walorów Wielkopolski, Ziemi Gnieźnieńskiej, Szlaku Piastowskiego; propagowanie turystyki kwalifikowanej jako formy czynnego wypoczynku; zdobywanie odznak turystycznych i krajoznawczych, w tym odznak regionalnych: (Krajoznawcza Odznaka PTTK „Poznaj Szlak Piastowski”, Krajoznawcza Odznaka PTTK „Śladami Świętego Wojciecha”); zdobywanie lub rozszerzenie uprawnień Przodowników Turystyki Pieszej PTTK; wymiana doświadczeń i integracja środowiska turystów pieszych i upowszechnianie turystyki pieszej i krajoznawstwa.

Komandorem Zlotu był Krystian Grajczak. W skład Komitetu Organizacyjnego wchodziło: Ewa Bosacka, Paweł Czudowski, Krystyna Sarnowska, Katarzyna Tubacka, Małgorzata Kubiś-Drewek, Tomasz Ryszczuk i Stefania Wojciak. W Zlocie uczestniczyło 110 osób.

Najstarszym uczestnikiem była: Aleksandra Ludwikowska - O/Piotrków Trybunalski a najmłodszymi uczestnikami: Jolanta Segiet - O/Będzin i Antoni Kowalski - O/Lublin.

8.09 czwartek

W czwartek odbyła się wycieczka przedzlotowa na trasie Gniezno – Pobiedziska – Poznań. Zwiedzano Poznań: /Ostrów Tumski, Stary Rynek, Wzgórze Św. Wojciecha, Wzgórze Przemysła, Plac Wolności, Malta/. W wycieczce uczestniczyły 32 osoby, oprowadzał Stefan Żurek.

W godzinach wieczornych odbyło się posiedzenie Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK, które prowadził kol. Marcin Czerwiński

9.09 piątek

Po śniadaniu uczestnicy Zlotu w trzech grupach zwiedzali Gniezno na trasie: Trakt Królewski: Wzgórze Lecha, Wzgórze Krzyżackie, Wzgórze

Panieńskie i Wzgórze Farne. Wycieczki prowadzili: Krystian Grajczak, Józef Szymański i Wojciech Śmielecki.

Uroczyste otwarcie Zlotu odbyło się w Auli IKE UAM w Gnieźnie. Otwarcia dokonał prezes PTTK Ziemi Gnieźnieńskiej w Gnieźnie - Krystian Grajczak i przewodniczący Komisji Turystyki Pieszej ZG w Warszawie Marcin Czerwiński.

Na początku uczczono zmarłych Przodowników TP w okresie 2021-2022: Jan Kamiński z Rzeszowa, Kazimierz Majewski z Kamiennej Góry, Zdzisław Gwizdalski

z Torunia, Edward Wieczorek z Katowic, Bernard Malinowski z Warszawy, Bogdan Szczepaniak z Karłowic, Henryk Hadasz z Kędzierzyna-Koźła, Jarosław Płotkowiak z Lubonia, Zbigniew Kosin z Dąbrowy Górniczej, Ryszard Fierek z Grudziądza, Jadwiga Kuśmierk z Gdańska, Kazimierz Makieła z Warszawy, Bogdan Kucharski z Poznania, Jan Krzysztoń ze Szczecina i Roman Przybyłowicz ze Szczecina.

Następnie przewodniczący Komisji Marcin Czerwiński wraz z członkami Komisji: Ewą Bosacką, Konstancjuszem Mojżysz i Mieczysławem Żochowskim wręczyli wyróżnienia.

Tytułem Honorowego Przodownika TP zostali wyróżnieni: Jan Walczak - Oddział Miejski im. ks. J. Wiśniewskiego PTTK w Radomiu, Krzysztof Kowalski - Oddział Warmińsko-Mazurski PTTK w Olsztynie, Andrzej Stanisław Cyrwus - Oddział Miejski PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu, Zbigniew Waśko - Regionalny Oddział PTTK w Słupsku, Krzysztof Tęcza - Oddział PTTK „Sudety Zachodnie” w Jeleniej Górze, Tomasz Sikorski - PTTK Oddział Stołeczny im. Aleksandra Janowskiego w Warszawie, Adam Stefan Szepiel - Regionalny Oddział PTTK w Białymstoku, Waldemar Stanisław Malewicz - Regionalny Oddział PTTK w Białymstoku, Roman Kwaśniewski - Oddział PTTK w Koninie i Czesław Wodecki - Oddział PTTK w Radlinie.

Dyplomem „Zasłużony dla Turystyki Pieszej” zostali wyróżnieni: Franciszek Guska - Oddział PTTK w Końskich, Lech Kaźmierczak - Oddział Zielonogórski PTTK w Zielonej Górze, Teresa Karasiewicz - Oddział Miejski PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu, Dorota Dobrańska - Oddział Miejski PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu, Zdzisław Grabowski - Oddział Miejski PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu, Hanna Czech - Oddział Miejski PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu, Maria Nowosad - Oddział Miejski PTTK im. Aleksandra Janowskiego w Lublinie, Katarzyna Płaszczewska - Oddział Miejski PTTK im. Aleksandra Janowskiego w Lublinie, Piotr Kowalski - Oddział Miejski PTTK im. Aleksandra Janowskiego w Lublinie, Henryka Bednarczyk - Oddział Miejski PTTK im. Aleksandra Janowskiego w Lublinie, Roman Domański - Oddział PTTK „Meblarz” w Swarzędzu, Tomasz Raatz - Oddział PTTK „Meblarz” w Swarzędzu i Marian Dobisz - Oddział PTTK w Radlinie.

Następnie prelekcję wygłosił Paweł Anders pt. „Krajobraz naturalny i przetworzony”.

Po krótkiej przerwie odbyły się obrady w czterech zespołach tematycznych: Tematyka historyczna w turystyce pieszej, Zespół ds. szlaków i znakarzy, Zespół ds. szkoleń i przodowników TP i Zespół ds. imprez centralnych.

Wieczorem odbył się egzamin przodowniczy a po egzaminie spacer dookoła gnieźnieńskich jezior który prowadziła Krystyna Sarnowska.

10.09 sobota

Od rana uczestnicy dwoma autokarami udali się na wycieczkę zlotową na trasie: Gniezno – Zdziechowa /kościół wotum za zwycięstwo Powstania Wielkopolskiego/ – Sokolniki /drewniany kościół pw. św. Stanisława, głaz narzutowy Tarcza Olbrzyna/ – Kłęcko – Waliszewo /drewniany kościół pw. św. Katarzyny/ – Łubowo /drewniany kościół pw. św. Mikołaja/ – Pawłowo /drewniany kościół pw. św. Marcina/, Czarniejewo – /zespół pałacowy Skórzewskich i Szlak Misiów/. Wycieczka zakończyła się w Gębarzewie, gdzie odbyła się biesiada turystyczna. Biesiadę przygotowały Sołectwa Gębarzewo i Nidom.

11.09 niedziela

Po śniadaniu odbyło się podsumowanie i zakończenie Zlotu. „Laska Zlotowa” została przekazana kolejnym organizatorom Zlotu – członkom Oddziału Miejskiego PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu.

Sprawozdanie Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK za XIX Kadencję - lata 2017-2023

W czasie Krajowej Konferencji Aktywu Turystyki Pieszej w listopadzie 2017 r. w Warszawie został wybrany, a następnie zatwierdzony uchwałą Zarządu Głównego PTTK nr 30/XIX/17, następujący skład Komisji:

- Marcin Czerwiński – przewodniczący,
- Konrad Majewski – wiceprzewodniczący,
- Roman Jaskulski – wiceprzewodniczący,
- Mieczysław Żochowski – sekretarz,
- Ewa Bosacka – członek,
- Ewa Brosz – członek,
- Bartosz Leoniak – członek,
- Konstancjusz Mojżysz – członek,
- Katarzyna Ogonowska – członek.

Komisja w takim składzie działała przez cały okres 2017-2023 rok. Wyjątkowym okresem były lata 2020-2021, w których ze względu na pandemię nie było możliwości prowadzenia normalnej pracy, w tym zebrań i spotkań członków Komisji. W latach 2020-2023 większość zebrań odbywała się w formie zdalnej, a w formie stacjonarnej tylko podczas OWRP i Ogólnopolskich Zlotów PTP.

Oprócz członków Komisji w posiedzeniach uczestniczył Honorowy Przewodniczący Komisji, stali współpracownicy oraz zaproszeni goście. Z każdego posiedzenia był sporządzany protokół, który znajduje się w dokumentacji Komisji.

Opiekunem Komisji Turystyki Pieszej ze strony ZG PTTK do września 2020 roku był kolega Jacek Trzoch. We wrześniu 2020 roku nastąpiła zmiana i opiekunem Komisji ze strony ZG PTTK został kolega Jarosław Dąbrowski. Natomiast opiekunami ze strony GKR PTTK byli Krystian Grajczak i Tomasz Rzewuski.

Podział zadań członków Komisji przedstawiał się następująco:

1.	Marcin Czerwiński	Przewodniczący Komisji Kierowanie i nadzór nad pracami Komisji. Stała współpraca z Zarządem Głównym PTTK. Stałe prowadzenie i aktualizacja strony internetowej Komisji. Elektroniczna Ewidencja Przewodników TP. Przygotowanie testów egzaminacyjnych. Udział w pracach komisji egzaminacyjnych.
2.	Konrad Majewski	Wiceprzewodniczący Zastępstwo przewodniczącego Komisji. Ewidencja nizinnych znakowanych szlaków pieszych. Przydział środków

		oraz nadzór nad pracami znakarskimi i ich rozliczeniem. Szkolenie i ewidencja znakarzy. Dokumentacja wniosków i uwag do regulaminów PTP i OTP. Udział w pracach komisji egzaminacyjnych.
3.	Roman Jaskulski	Wiceprzewodniczący Zastępstwo przewodniczącego Komisji. Prowadzenie Głównego Referatu Weryfikacyjnego. Weryfikacja OTP wyższych stopni, statystyki. Współpraca przy ewidencji TRW. Udział w pracach komisji egzaminacyjnych.
4.	Mieczysław Żochowski	Sekretarz Komisji Kontakty z jednostkami terenowymi, współpraca z biurem ZG, protokoły posiedzeń, akcja wystawiennicza, archiwum KTP ZG. Kontakty robocze z Komisjami ZG. Prowadzenie Rejestru PTP. Prowadzenie korespondencji. Udział w pracach komisji egzaminacyjnych.
5.	Ewa Bosacka	Członek Komisji Nadzór nad formą i przebiegiem egzaminów dla kandydatów na Przewodników TP i rozszerzających uprawnienia. Prowadzenie ewidencji Przewodników TP. Popularyzacja turystyki pieszej wśród młodzieży. Redakcja biuletynu "Piechur". Udział w pracach komisji egzaminacyjnych.
6.	Ewa Brosz	Członek Komisji Nadzór nad imprezami centralnymi i ogólnopolskimi oraz akcjami tematycznymi. Nadzór nad dystrybucją odznak, książeczek i regulaminów TP. Udział w pracach komisji egzaminacyjnych.
7.	Bartosz Leoniak	Członek Komisji Nadzór nad imprezami centralnymi i ogólnopolskimi oraz akcjami tematycznymi. Udział w pracach komisji egzaminacyjnych.
8.	Konstancjusz Mojżysz	Członek Komisji Ewidencja nizinnych znakowanych szlaków pieszych. Przydział środków oraz nadzór nad pracami znakarskimi i ich rozliczeniem. Szkolenie i ewidencja znakarzy. Ewidencja klubów turystyki pieszej. Udział w pracach komisji egzaminacyjnych.
9.	Katarzyna Ogonowska	Członek Komisji Dokumentacja wniosków i uwag do regulaminów PTP i OTP. Krajoznawstwo w imprezach pieszych. Tematyka historyczna w imprezach pieszych. Popularyzacja turystyki pieszej wśród młodzieży. Udział w pracach komisji egzaminacyjnych.

Wobec dużej liczby zadań stojących przed Komisją powołano dwunastu stałych współpracowników, w tym dwóch Honorowych Przewodniczących KTP – kol. Włodzimierza Majdewicza oraz kol. Stanisława Łucia (zmarł w 2020 r.). Stali Współpracownicy Komisji zostali powołani do działań (stan na 31.12.2021):

1.	Włodzimierz Majdewicz	Honorowy Przewodniczący Komisji. Zastępstwo przewodniczącego Komisji. Głos doradczy. Współpraca przy redagowaniu "Piechura" i prowadzeniu strony internetowej Komisji.
2.	Elżbieta Nowak	Współpraca z Komisją w zakresie szkoleń. Udział w pracach komisji egzaminacyjnych.
3.	Romuald Cholewa	Współpraca z Komisją w zakresie imprez centralnych TP. Utrzymanie łączności Komisji ze środowiskiem Górnego Śląska. Udział w pracach komisji egzaminacyjnych.
4.	Zdzisław Gostomski	Współpraca z Komisją w zakresie imprez centralnych. Utrzymanie łączności Komisji ze środowiskiem Kujawsko-Pomorskim. Udział w pracach komisji egzaminacyjnych.
5.	Leszek Warowny	Współpraca z Komisją w zakresie regulaminów. Utrzymanie łączności Komisji ze środowiskiem Lubelszczyzny. Udział w pracach komisji egzaminacyjnych.
6.	Szymon Wołkowicz	Prowadzenie Głównego Referatu Weryfikacyjnego OTP. Weryfikacja OTP wyższych stopni, statystyki. Współpraca przy ewidencji TRW OTP.
7.	Marcina Klemenski	Współpraca z Komisją w zakresie popularyzacji turystyki pieszej wśród młodzieży.
8.	Marcin Kruszczyński	Współpraca z Komisją w zakresie popularyzacji turystyki pieszej wśród młodzieży oraz ewidencja klubów Turystyki Pieszej.
9.	Marcin Rogoziński	Współpraca z Komisją w zakresie elektronicznych rozwiązań dla osób zdobywających OTP.

Członkowie i współpracownicy Komisji otrzymali zadania do realizacji w ramach powołanych siedmiu zespołów tematycznych:

Powołane zostały następujące zespoły problemowe:

- **Zespół ds. Przodowników TP** (szkolenie, egzaminy i ewidencja Przodowników Turystyki Pieszej): Marcin Czerwiński, Elżbieta Nowak, Ewa Bosacka, Katarzyna Ogonowska, Mieczysław Żochowski.

- **Zespół ds. Szlaków i Znakarzy** (ewidencja nizinnych szlaków pieszych, podział środków i nadzór nad pracami znakarskimi oraz ewidencja i szkolenie znakarzy): Konrad Majewski, Konstancjusz Mojżysz.

- **Zespół ds. Imprez Ogólnopolskich** (centralne imprezy turystyki pieszej, ogólnopolskie akcje rocznicowe, imprezy o charakterze ogólnopolskim): Bartosz Leoniak, Ewa Brosz, Zdzisław Gostomski.

- **Zespół ds. Weryfikacji OTP** (stała weryfikacja Odznak Turystyki Pieszej, ewidencja

i nadawanie uprawnień TRW): Roman Jaskulski, Szymon Wołkowicz, Ewa Brosz.

- **Zespół ds. Informacji** (prowadzenie i aktualizacja strony internetowej Komisji, redakcja i wydawanie biuletynu "Piechur", kontakty z Gościńcem): Marcin Czerwiński, Ewa Bosacka, Włodzimierz Majdewicz, Krystian Grajczak.

- **Zespół ds. młodzieży i klubów turystyki pieszej** (propagowanie turystyki pieszej i funkcji Młodzieżowego Przodownika TP wśród młodzieży, prowadzenie ewidencji i współpraca z klubami TP, współpraca z SKKT-PTTK): Katarzyna Ogonowska, Konstancjusz Mojżysz, Marcina Klemenski, Marcin Kruszczyński.

- **Zespół ds. elektronicznych rozwiązań związanych z turystyką pieszą** (propagowanie turystyki pieszej i zdobywania OTP na urządzeniach mobilnych, rozwiązania dotyczące elektronicznych potwierdzeń): Marcin Czerwiński, Roman Jaskulski, Marcin Rogoziński, Konstancjusz Mojżysz.

Komisja przyjęła jako zasadę odbywanie czterech do pięciu zebrań plenarnych

w roku, co wynika z możliwości finansowych, ale jest wysoce niewystarczające do sprawnego i odpowiednio szybkiego działania. Ze względu na ograniczenie środków pieniężnych przyznanych Komisji przez Zarząd Główny PTTK zrezygnowano z częstych posiedzeń.

Komisja kontynuuje ścisłą współpracę z Komisją Turystyki Górskiej ZG PTTK oraz z Komisją Krajoznawczą ZG PTTK.

Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK posiada swój własny adres mailowy (poczta@ktp.pttk.pl), na który wpływa wiele zapytań, oraz skrzynkę służącą do korespondencji z Oddziałami PTTK i Przodownikami Turystyki Pieszej. Odpowiadano także na pytania kierowane na profil Komisji na Facebooku oraz na pytania zadane drogą elektroniczną na skrzynkę ogólną PTTK. Stałe wsparcie ma w tym względzie Komisja w osobie pracownika biura ZG – Karoliny Rukat.

W ramach działalności programowej kontynuowano popularyzację imprez pieszych nawiązujących do ważnych wydarzeń historycznych poprzez umieszczanie regulaminów imprez na stronie internetowej. Nadsyłane relacje z imprez umieszczane były w wydawanym „Piechurze” oraz na stronie internetowej.

W maju 2017 w kościele Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych w Warszawie, przy ul. Conrada 7 odbyła się uroczysta msza św. z poświęceniem tablicy ku czci zmarłego 1 stycznia 2017 r. Honorowego Przewodniczącego KTP ZG PTTK kol. Władysława Gwardysa, w której brali udział przedstawiciele Komisji.

W 2018 z inicjatywy i przy współpracy z Komisją Krajoznawczą ZG PTTK został stworzony regulamin odznaki „Na szlakach Niepodległości”. Odznaka ta została wydana z okazji 100. rocznicy odzyskania niepodległości. Dystrybucją odznaki zajął się Oddział PTTK Pleszew. Odznakę zaprojektował

Kol. Włodzimierz Majdewicz. Odznakę wykonano na koniec 2018 w nakładzie 400 egzemplarzy.

W ramach działalności programowej kontynuowano popularyzację imprez pieszych nawiązujących do ważnych wydarzeń historycznych.

W 2017 z inicjatywy i pod patronatem Komisji został wybity medal 65-lecia KTP ZG PTTK przez Oddział Gdański im. dr. Jerzego Szukalskiego. Medal zaprojektował Kol. Włodzimierz Majdewicz. Wybito go w nakładzie 130 egz., z czego 30 sztuk zostało przekazanych do dyspozycji Komisji.

Rok 2020 to rok, w którym pożegnaliśmy naszych Kolegów, którzy w poprzednich latach byli członkami Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK. W kwietniu pożegnaliśmy Kolegę Konrada Bieleckiego, byłego wiceprzewodniczącego Komisji i Członka Honorowego PTTK, który przez wiele lat zajmował się sprawami szlaków i znakarzy w Komisji. Znany był przez środowisko piechurów z całej Polski m.in. też jako wytrawny piechur, który uczestniczył corocznie w OWRP. W maju zmarł nieodżałowany Kolega Henryk Antkowiak, wieloletni członek Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK, wieloletni przewodniczący Dolnośląskiego Zespołu Przewodników Turystyki Pieszej, Członek Honorowy PTTK. W październiku zaskoczyła nas wiadomość o nagłym odejściu w wieku 62 lat naszego Nieodżałowanego Przyjaciela i Mentora, Honorowego Przewodniczącego Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK, wieloletniego członka Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK, Przewodniczącego Komisji Turystyki Pieszej w latach 2010-2017 Kolegi Stanisława Łucia. W tym miejscu warto zaznaczyć, że na stronie internetowej Komisji prowadzona jest „ściana pamięci” tych co odeszli. Umieszczane na niej są informacje o osobie zmarłej wraz ze zdjęciem.

W zakresie przygotowania imprez centralnych Komisja TP kontynuowała organizację Ogólnopolskiego Wysokokwalifikowanego Rajdu Pieszego. W 2017 roku odbył się po raz pięćdziesiąty ósmy. Tym razem OWRP odbył się na Ziemi Łódzkiej (bezpośrednim organizatorem był Oddział Łódzki PTTK im. Jana Czeraszkiwicza, w tym Klub Turystów Pieszych "Salamandra") z udziałem 250 osób. W roku 2018 organizatorzy Rajdu, czyli oddział PTTK w Skarżysku-Kamiennej zaprosił uczestników na dwie trasy na terenie Świętokrzyskiego. Organizatorzy szacują, że udział w imprezie wzięło około 250 osób. W roku 2019 organizatorzy Rajdu, czyli Oddział Gdański PTTK zaprosił uczestników na trzy trasy na terenie Pomorza. Komandorem był Kolega Daniel Nazaruk. Organizatorzy szacują, że udział w imprezie wzięło około 250 osób.

W związku z wprowadzonym na terenie kraju stanem epidemii i brakiem możliwości przygotowania oraz przeprowadzenia 61. OWRP Opolszczyzna 2020 przez Oddział Opole PTTK, w roku 2020 Ogólnopolski Wysokokwalifikowany Rajd Pieszy został przeprowadzony w trybie indywidualnym. Uczestniczyły w nim osoby lub grupy osób (np. rodziny), które we własnym zakresie i na własną odpowiedzialność zaplanowały i zrealizowały

wycieczki piesze po terenie województwa opolskiego z uwzględnieniem tras przewidzianych wcześniej w regulaminie OWRP. Każda osoba, która do końca 2020 roku przesłała udokumentowane w książeczce wycieczek pieszych lub w samodzielnie sporządzonej kronice w formie tradycyjnej lub elektronicznej, odbycie w lipcu lub sierpniu 2020 r. rajdów o łącznej minimalnej długości 150 km na terenie województwa opolskiego, uzyskała certyfikat uczestnictwa w 61. OWRP Opolszczyzna 2020. Od początku impreza ta miała na celu wędrowanie z miejsca na miejsce, przez piękne krajoznawczo tereny, nocowanie we własnych namiotach i korzystanie podczas imprezy z własnego sprzętu biwakowego.

Podczas spotkania na polach campingowych, PTSM, oraz agroturystykach brało udział w okresie od 10-26 lipca 2020 w sumie 167 osób. Podczas pierwszego tygodnia brało udział (camping Otmuchów 10-18.07.) 98 osób, w tym 2 dzieci w wieku do 10 lat, część uczestników wyjechała po pierwszym tygodniu a część dojechała na nocleg do Pokrzywnej i w terminie 18-26 lipca uczestniczyło 115 osób w tym 23 dzieci w wieku do 10 lat. Podczas zakończenia i podsumowania Laskę OWRP przejął Honorowy Przewodniczący KTP ZG PTTK Stanisław Łuć. Po otrzymaniu informacji o przebytych trasach indywidualnie przez uczestników 61. Indywidualnego OWRP zgodnie z wymogiem określonym przez KTP ZG PTTK certyfikaty i blachy zostały przekazane uczestnikom w ilości 146 sztuk (dane na dzień 06.01.2021). Na dzień 06.01.2021 został zakończony etap realizacji 61 Indywidualnego OWRP Opolskie.

Uczestnicy reprezentujący województwa i środowiska klubowe pod względem liczebności:

- 1) Bąbelki - Gdańsk,
- 2) Salamandra - Łódź,
- 3) PTTK Lublin, Poniatowa
- 4) woj. mazowieckie, Warszawa, Radom, Siedlce,
- 5) woj. świętokrzyskie,
- 6) Krakowianki - Kraków
- 7) KTP Orły Słupsk,
- 8) PTTK Opole,

oraz Wielu Zacznych, Stałych i Wytrwałych Uczestników OWRP.

Serdeczne podziękowania za pomoc przy organizacji Indywidualnego OWRP kierujemy do:

- 1) Grzegorza Oskarbskiego (pomysłodawca OWRP w trybie indywidualnym, projekt blachy, propozycja trasy).
- 2) śp. Stanisława Łucia za wsparcie organizacyjne i fotorelację.
- 3) Konrada Majewskiego za wsparcie organizacyjne i fotorelację.
- 4) Bożenę i Czesława Jednoróg za wsparcie organizacyjne i materiały dla uczestników.
- 5) Marcina Husaka za wsparcie i przewodnictwo po Prudniku.

- 6) Cezarego Jawoszka (gitara przy ognisku).
- 7) Grzegorza Guzika (współpomysłodawca OWRP w trybie indywidualnym, mentalne i krytyczne dyskusje oraz cenne uwagi w okresie przygotowania imprezy).
- 8) Zdzisława Gostomskiego za wsparcie organizacyjne, merytoryczne i cenne uwagi.
- 9) Janusza Ptasieńskiego z PTTK Ursus za wsparcie organizacyjne.
- 10) Stanisława Kowalewskiego za wsparcie materiałami regionalnymi dla uczestników.
- 11) Henryka Adamskiego za wsparcie materiałami z OWRP 2006 Głucholaży.
- 12) Krzysztofa Chomickiego za kwaterymistrzostwo.
- 13) Anny Malanowskiej za transport w sytuacjach kryzysowych, TRInO
- 14) Pawła Kowalczyka – (pomysłodawca OWRP w trybie indywidualnym, główny logistyk oraz komandor 61 Indywidualnego OWRP).

62. edycja OWRP miała odbywać się na Ziemi Radomskiej. Kiedy w lutym 2020 roku dotychczasowy organizator (Oddział „Łucznik”) zrezygnował z przeprowadzenia Rajdu, organizację imprezy zaproponowaliśmy Regionalnemu Oddziałowi PTTK w Białymstoku. Co prawda nie aspirowali oni do organizacji Rajdu ani w tym, ani w kolejnych latach, jednak uznali, że OWRP jest na tyle piękną i ważną inicjatywą, że koniecznie musi się gdzieś odbyć, więc dlaczego nie na Podlasiu? Nikt wtedy nie przypuszczał, jak miesiąc później gwałtownie zmieni się nasze życie. Pandemia Covid-19 sparaliżowała również turystykę. Kolejne fale zachorowań i restrykcje z nimi związane utrudniły działalność naszego Towarzystwa i poszczególnych jego jednostek. Mimo to nie wycofali się z decyzji o przejęciu organizacji Rajdu. Ze względu na szczególną sytuację i związane z nią ograniczenia prawne, nie mieli do końca pewności, czy impreza w ogóle będzie mogła się odbyć w zakładanym czasie i formie, jednak konsekwentnie podejmowali kolejne kroki organizacyjne, wprowadzając jednocześnie modyfikacje w stosunku do dotychczasowych tradycji rajdowych. OWRP na Podlasiu różniło się od dotychczasowych edycji Rajdu w kilku aspektach. Po pierwsze, zredukowano pierwotne założenia i przewidziano tylko dwie trasy. Pierwsza z nich – „Z puszczy do puszczy” – pozostała trasą typową, o przebiegu ciągłym, choć ze zredukowaną liczbą baz rajdowych. Poprowadziła wędrowców z Puszczy Augustowskiej przez Dolinę Biebrzy, Wzgórze Sokólskie, Wysoczyznę Białostocką i Puszcze Knyszyńską do miejsca zakończenia w Wasilkowie. Druga z proponowanych tras – „Dolinami rzek” – opierała się tylko na czterech bazach. W każdej z nich przewidziane były kilkudniowe pobyty pozwalające na dokładniejszą penetrację okolicy, realizację etapów polegających na codziennych marszach na trasach o kształcie pętli lub z wybranych punktów, do których uczestnicy zostaną

dowiezieni, w kierunku bazy. Taki nietypowy przebieg trasy pozwalał uczestnikom na dużą elastyczność, realizację własnych indywidualnych pomysłów, jak również stwarzał możliwość przyjazdu na imprezę własnym środkiem transportu, co pozwalało uniknąć podróży przez całą Polskę transportem zbiorowym i zredukować ryzyko zarażenia się Covid-19. Własny pojazd to nie tylko wspomniana wyżej elastyczność w wyborze tras wędrówek, ale również możliwość realizacji własnego poszerzonego programu krajoznawczego, zwłaszcza w mniej pogodne dni. Celem uatrakcyjnienia Rajdu przewidzieliśmy na obu trasach możliwość odbycia fakultatywnej wycieczki autokarowej. Komandorem OWRP w 2021 roku był Kolega Dariusz Kuźelewski. Organizatorzy szacują, że w imprezie wzięło udział ponad 180 osób.

W roku 2022 organizatorzy Rajdu, czyli Oddział Zielonogórski Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Zielonej Górze zaprosił uczestników na Ziemię Lubuską. LXIII OWRP odbywał się w dniach od 9 do 23 lipca 2022 roku na dwóch trasach wielodniowych, przebiegających przez teren województwa lubuskiego z zakończeniem na stadionie MOSiR-u przy ul. Wyspiańskiego 58 w Zielonej Górze. Komandorem był kolega Waldemar Osypiński PTP I Nr 3408.

Trasy na OWRP 2022:

- Trasa nr 1 od Kostrzyna nad Odrą - 258 km, na trasie zapewniony był darmowy transport koleją regionalną. Uczestników na trasie 91 osób. Kierownictwo: Piotr Osypiński,
- Trasa nr 2 od Łęknicy 259 km. Uczestników na trasie 80 osób. Kierownictwo: Kazimierz Hałas PTP II Nr 10521, Konrad Majewski PTP II Nr 10515, Lidia Stacherska, Mariola Szydło PTP III Nr 10892.

Drugą imprezą centralną jest tradycyjny Ogólnopolski Zlot Przodowników Turystyki Pieszej, który odbywa się zawsze we wrześniu. W 2017 roku w Mielnie odbył się 60. Zlot PTP, którego organizatorem był Oddział PTTK z Koszalina. Udział wzięło w nim 120 uczestników. 61. Ogólnopolski Zlot Przodowników Turystyki Pieszej PTTK „Kraków 2018” odbył się w dniach 14-16.09.2018 r. (wraz z imprezami towarzyszącymi w dniach 12-13.09.2018 r.). Organizatorem Zlotu była Komisja Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK w Warszawie oraz Komisja Turystyki Pieszej i Ochrony Przyrody Hutniczo-Miejskiego Oddziału PTTK w Krakowie. Partnerem projektu było Miasto Kraków. W Zlocie uczestniczyli członkowie PTTK z całej Polski, a przede wszystkim Przodownicy Turystyki Pieszej PTTK. W sumie w Zlocie udział wzięły 164 osoby. 62. Ogólnopolski Zlot Przodowników Turystyki Pieszej PTTK „Legnica 2019” odbył się w dniach 20-22.09.2019 r. (wraz z imprezami towarzyszącymi w dniach 18-22.09.2019 r.). Organizatorem Zlotu była Komisja Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK w Warszawie oraz Oddział PTTK w Legnicy. W Zlocie uczestniczyli członkowie PTTK z

całej Polski, a przede wszystkim Przewodniczy Turystyki Pieszej PTTK. Organizatorzy szacują, że udział w imprezie wzięło około 130 osób.

63. Ogólnopolski Zlot Przewodników Turystyki Pieszej PTTK „Gdańsk 2020” odbył się w dniach 9-13.09.2020 r. Organizatorem Zlotu była Komisja Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK w Warszawie, Oddziałowa Komisja Turystyki Pieszej i Górskiej PTTK Oddziału Gdańskiego PTTK oraz Klub Turystów Piesznych Babelki PTTK w Gdańsku. Komandorem zlotu był Daniel Nazaruk. Ze względu na ogłoszone ograniczenia sanitarno-epidemiologiczne zrezygnowano z wycieczek autokarowych, gdyż nie było na nie odpowiedniej liczby chętnych, a obostrzenia, które zostały wprowadzone, nie kalkulowały wyjazdów. Z drugiej strony udało się zorganizować w pełni Zlot pieszy. Organizatorzy szacują, że udział w imprezie wzięło 106 osób.

64. Ogólnopolski Zlot Przewodników Turystyki Pieszej PTTK odbył się w dniach 10-12.09.2021 r. Organizatorem Zlotu była Oddziałowa Komisja Turystyki Pieszej w Elblągu oraz Klub Turystów Piesznych PTTK „Delta” w Elblągu pod pieczęcią i z pomocą Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK. Komandorem zlotu był Sławomir Kałabun. Organizatorzy szacują, że udział w imprezie wzięło 110 osób.

Należy podkreślić, że uczestnicy zlotów przyjeżdżają z całej Polski, a zdecydowaną większość z nich stanowią Przewodniczy Turystyki Pieszej. W ciągu trzech dni trwania zlotu uczestnicy obradowali nad sprawami organizacyjno-regulaminowymi, sprawami znakarskimi, tematyką historyczną w imprezach pieszych oraz organizacją imprez centralnych TP. Spotkanie to, podobnie jak w latach ubiegłych, było najważniejszym forum wymiany myśli i poglądów turystów pieszych. W czasie zlotu odbyła się wycieczka zlotowa, która składała się z dwóch części: część pierwsza: Rejs statkiem po Kanale Elbląskim na trasie: Elbląg – Buczyniec, część druga autokarowa: Buczyniec – Drulity – Zielonka Pasłęcka – Pasłek – Elbląg. Uczestnicy wysoko ocenili organizatorów, którzy stanęli na wysokości postawionego zadania. Organizatorzy szacują, że udział w imprezie wzięło 120 osób.

65. Ogólnopolski Zlot Przewodników Turystyki Pieszej PTTK „Gniezno 2022” odbył się w dniach 8-11.09.2022 r. Organizatorem Zlotu była Komisja Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK w Warszawie oraz Oddział PTTK w Gnieźnie. W Zlocie uczestniczyli członkowie PTTK z całej Polski, a przede wszystkim Przewodniczy Turystyki Pieszej PTTK. Komandorem Zlotu był Kolega Krystian Grajczak. Organizatorzy szacują, że udział w imprezie wzięło około 110 osób. Bazą noclegową były akademiki znajdującej się w Gnieźnie filii Uniwersytetu imienia Adama Mickiewicza w Poznaniu. Rozpoczęcie zlotu odbyło się w auli uniwersytetu. Spotkania zespołów tematycznych odbyły się na terenie akademików. Uczestnicy zlotu w czasie wycieczki zlotowej poznawali mało znane rejony Ziemi Gnieźnieńskiej. Zakończenie odbyło się w Muzeum Początków Państwa Polskiego.

Główny Referat Weryfikacyjny Odznaki Turystyki Pieszej działał w miarę napływającej dokumentacji. Do zadań programowych GRW OTP należy weryfikacja dużych stopni Odznaki Turystyki Pieszej oraz wszystkich stopni odznaki „Za Wytrwałość w Turystyce Pieszej”.

Zestawienie przyznanych Odznak Turystyki Pieszej przez GRW OTP w ostatnich latach przedstawia się następująco:

Rodzaj odznaki	Stopień	w roku 2017	w roku 2018	w roku 2019	w roku 2020	w roku 2021	w roku 2022
Duża OTP	Srebrna	12	5	14	17	9	14
	Złota	7	6	6	4	3	4
Za Wytrwałość	I stopnia	14	22	16	9	9	10
	II stopnia	11	13	9	5	7	9
	III stopnia	14	6	8	2	6	3

GRW OTP współpracuje również z Klubem Przodowników TP im. Anieli Michalskiej w zakresie przyznawania odznaki „Dla Najwytrwalszych”. Pracą referatu kieruje od wielu lat kol. Szymon Wołkowicz.

Do 31 grudnia 2022 roku Główny Referat Weryfikacyjny OTP nadał:

OTP w stopniu Dużym Srebrnym – 1.323,

OTP w stopniu Dużym Złotym – 472 ,

OTP „Za Wytrwałość” I stopnia – 1.331 ,

OTP „Za Wytrwałość” II stopnia – 630,

OTP „Za Wytrwałość” III stopnia – 428,

Odznaka „Miłośnik OWRP” (w kolejności stopni): 56 – 36 – 31 – 16 – 13 – 8,

Odznaka „Miłośnik OWRP” Honorowa: 13 – 8 – 3.

Do końca roku 2022 Komisja nadała uprawnienia 101 Terenowym Referatom Weryfikacyjnym OTP na lata 2017-2022.

Liczba Referatów z podziałem na zakres uprawnień

Lp.	Zakres uprawnień	Ilość Referatów
1	mała złota OTP	67
2	mała srebrna OTP	33
3	mała brązowa OTP	1

Liczba Referatów w województwach

Lp.	Województwo	Ilość Referatów
1	dolnośląskie	13
2	kujawsko-pomorskie	6
3	lubelskie	5
4	lubuskie	4
5	łódzkie	7
6	małopolskie	3
7	mazowieckie	12
8	opolskie	2
9	podkarpackie	2
10	podlaskie	1
11	pomorskie	8
12	śląskie	13
13	świętokrzyskie	5
14	warmińsko-mazurskie	2
15	wielkopolskie	14
16	zachodniopomorskie	4

Jednym z głównych kierunków działalności Komisji jest szkolenie nowej kadry oraz podnoszenie kwalifikacji osób posiadających uprawnienia przodownicze. W okresie sprawozdawczym kontynuowano przyjęty przed kilkunastu laty (wobec niedoboru środków na szkolenia centralne) system samokształcenia. Ogólnopolskie Złoty Przodowników TP są wykorzystywane jako miejsce kształcenia kadry, ale wobec krótkiego czasu ich trwania nie ma możliwości przeprowadzenia pełnego szkolenia zgodnego z programem.

Egzaminy organizowane przez Komisję odbyły się podczas Ogólnopolskiego Zlotu Przodowników Turystyki Pieszej, a także – przy współpracy Oddziału Stołecznego PTTK i Oddziału PTTK „Mazowsze” wiosną i jesienią w Warszawie. Poza tym sprawdziany wiedzy organizowane były przez miejscowe oddziały PTTK w wielu miastach Polski. Niestety obostrzenia

w związku z ogłoszonym stanem epidemii często krzyżowały plany w organizowaniu egzaminów lub też zmuszały do rozłożenia na dwa terminy.

W latach 2017-2022 odbyły się 93 egzaminy, na których 157 osób uzyskało uprawnienia Przodownika Turystyki Pieszej, 23 osoby uzyskały uprawnienia Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej oraz nadano 855 rozszerzeń uprawnień na kolejne województwa. Liczba egzaminów spadła w okresie pandemii, ale widać już w tej chwili znaczący wzrost. W okresie tym związane to było z ograniczeniami dotyczącymi spotkań. Przez ostatnie trzy lata nie ma nowych Młodzieżowych Przodowników Turystyki Pieszej.

Rok	Liczba egzaminów	Liczba rozszerzeń	Liczba nowych PTP	Liczba nowych Młodzieżowych PTP
2018	17	192	43	14
2019	20	184	47	9
2020	14	115	19	0
2021	18	172	12	0
2022	24	192	36	0

W roku 2012 Komisja rozpoczęła tworzenie elektronicznej bazy przodowników turystyki pieszej. W tym celu rozprowadzana jest ankieta zawierająca podstawowe dane przodownika. W miarę napływu ankiet dane w nich zawarte wprowadzane są do internetowej bazy umieszczonej na stronie Komisji. Na koniec 2022 roku znajdowało się w niej 1595 przodowników. Na stronie Komisji jest także prowadzona statystyka oparta na wprowadzonych ankietach. Z elektronicznej ewidencji PTP są na bieżąco usuwani Przodownicy, którzy zmarli lub utracili członkostwo PTTK.

Na stronie internetowej Komisji prowadzona jest także statystyka oparta o wprowadzoneankiety Przodowników Turystyki Pieszej PTTK. Możemy się z niej dowiedzieć, że Przodowników kobiet w bazie mamy 531 a mężczyzn 1064.

Liczba przodowników z danym stopniem

Stopień Przodownika	Liczba
1	164
2	769
3	662

Liczba przodowników urodzonych w poszczególnych lata

Lata urodzenia	Liczba przodowników	w tym kobiet	w tym mężczyzn
1920 - 1929	15	5	10
1930 - 1939	127	30	97
1940 - 1949	303	84	219
1950 - 1959	465	158	307
1960 - 1969	314	111	203
1970 - 1979	192	68	124
1980 - 1989	129	51	78
1990 - 1999	41	19	22
2000 - 2009	7	5	2

Liczba uprawnień na dane województwo

Województwo	Liczba uprawnień
dolnośląskie	557
kujawsko-pomorskie	479
lubuskie	449
łódzkie	464
lubelskie	470
mazowieckie	470
małopolskie	544
opolskie	471
podlaskie	400
podkarpackie	495
pomorskie	520
śląskie	631
świętokrzyskie	601
warmińsko-mazurskie	451
wielkopolskie	540
zachodniopomorskie	460

Komisja sporządziła i opublikowała na stronie internetowej wykaz aktualnie działających oddziałowych KTP (wraz z ich składami osobowymi) na kadencję 2017 – 2022. Komisja na bieżąco uzupełnia i umieszcza na stronie Komisji wykaz Oddziałowych KTP, których na koniec 2022 roku było 81.

Liczba Oddziałowych Komisji Turystyki Pieszej w poszczególnych województwach:

Województwo	Ilość Komisji Oddziałowych
dolnośląskie	10
kujawsko-pomorskie	6
lubelskie	3
lubuskie	1
łódzkie	5
małopolskie	2
mazowieckie	12
opolskie	1
podkarpackie	1
podlaskie	1
pomorskie	6
śląskie	12
świętokrzyskie	4
warmińsko-mazurskie	2
wielkopolskie	13

Należy zaznaczyć, że liczba czynnych Przewodników Turystyki Pieszej oraz działających oddziałowych Komisji Turystyki Pieszej i Terenowych Referatów Weryfikacyjnych OTP (którym uprawnienia nadawane są przez KTP ZG PTTK na wniosek oddziałowych KTP) jest niezgodna z wykazywaną w sprawozdaniach statystycznych TKO przesyłanych przez Zarządy Oddziałów do Zarządu Głównego PTTK.

Komisja w 2018 roku pracowała nad nowym regulaminem Przewodnika Turystyki Pieszej, który został przedstawiony w grudniu 2018 roku Zarządowi Głównemu do zatwierdzenia. Regulamin został zatwierdzony uchwałą Prezydium Zarządu Głównego PTTK nr 164/XIX/2021 z dnia 14 czerwca 2021 r. Regulamin został opublikowany na stronie Komisji oraz przekazany w formie drukowanej uczestnikom Ogólnopolskiego Zlotu Przewodników Turystyki Pieszej.

W ramach działalności zespołu ds. szlaków i znakarzy organizowano obrady zespołu ds. znakarzy podczas zlotów PTP, podczas których informowano znakarzy o aktualnych problemach.

W 2022 w miesiącu kwietniu zostało zorganizowane Centralne Szkolenie Znakarzy, które odbyło się w Pleszewie. Organizatorem był Oddział PTTK w Pleszewie. Instruktorami na szkoleniu byli: Konstancjusz Mojżysz, Marcin Czerwiński i Mirosław Kubiak. Szkolenie teoretyczne odbyło się w budynku Biblioteki Miejskiej w Pleszewie, a praktyczne w lesie w Gołuchowie. W szkoleniu wzięło udział 40 uczestników.

Z 1253 wszystkich osób mających nadane uprawnienia znakarza sprawozdania złożyły i uzyskały przedłużenie ważności legitymacji 131 osób.

Znakarze działają w 79 Grupach Znakarskich utworzonych przy oddziałach PTTK.

Na koniec 2021 r. w ewidencji Komisji znajdowało się 1067 znakowanych pieszych nizinnych szlaków turystycznych o łącznej długości 36860,2 km.

Wzorem lat ubiegłych Komisja popularyzowała dorobek kadry turystyki pieszej za pośrednictwem własnego biuletynu „Piechur”. Przygotowaniem i redakcją biuletynu od 22 lat zajmował się honorowy przewodniczący Komisji Kolega Stanisław Łuć. Niestety w październiku 2020 odszedł na Wieczną Wędrówkę. Numery wydane w 2021 roku powstawały już w zupełnie nowym zespole, w skład którego weszła Ewa Bosacka, Krystian Grajczak i Marcin Czerwiński.

Należy zauważyć, że liczba pobieranych biuletynów z witryny internetowej Komisji wahała się (w zależności od numeru) w granicach od stu do ponad trzystu pięćdziesięciu.

Najwygodniejszą formą przekazywania wszelkich komunikatów i informacji jest witryna internetowa Komisji <http://ktp.pttk.pl>, gdzie można znaleźć wszelkie aktualności, regulaminy, druki oraz zaproszenia i relacje z imprez. Stronę prowadzi od szeregu lat obecny przewodniczący Komisji kol. Marcin Czerwiński – dzięki niemu oraz gronu współpracowników osiągnęła ona wysoki poziom. Jest na bieżąco aktualizowana, dzięki czemu licznie odwiedzają ją zarówno przodownicy, turyści, jak i przypadkowe osoby, co oznacza, że strona pełni ważną rolę popularyzatorską. Strona cieszy się dużym zainteresowaniem, o czym świadczy rosnąca dzienna liczba wejść.

Statystyka odwiedzin strony:

Podsumowanie:				
Całkowita liczba odwiedzin:	365184			
Odwiedzin w latach:	2022	2021	2020	2019
	17473	24661	32773	28542

Profil Komisji na Facebooku jest obecnie jednym z miejsc, gdzie znaleźć można informacje o bieżących działaniach Komisji. Profil został polubiony przez ponad 1800 osób (dane na 01.01.2022), a niektóre wiadomości tam umieszczane mają ponad 2000 wyświetleń. Profil na Facebooku służy także jako dodatkowe miejsce kontaktu z Komisją. Często zadawane są tam pytania, na które zwykle bez zwłoki udzielane są odpowiedzi.

Odbiorcy

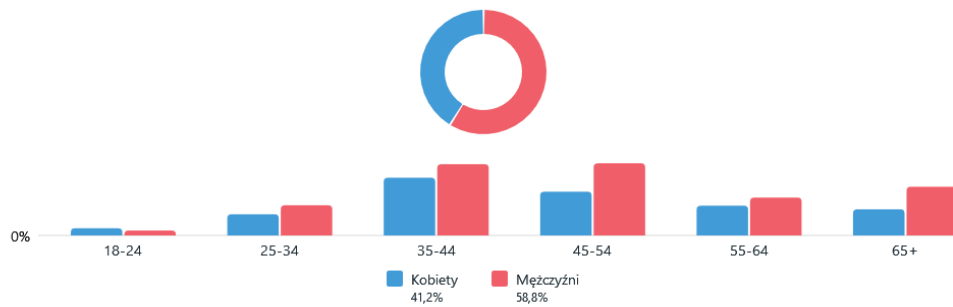
Aktualna grupa odbiorc...

Potencjalni odbiorcy

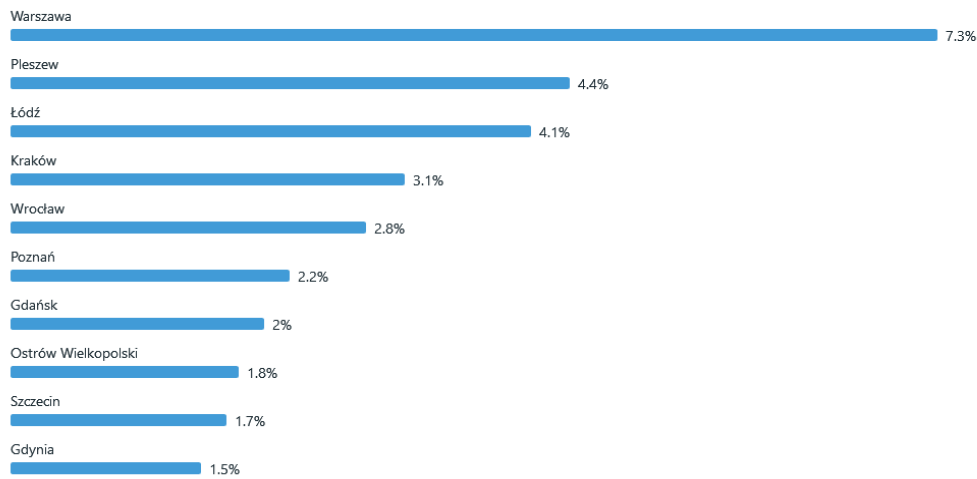
Polubienia strony na Facebooku

1,8 tys.

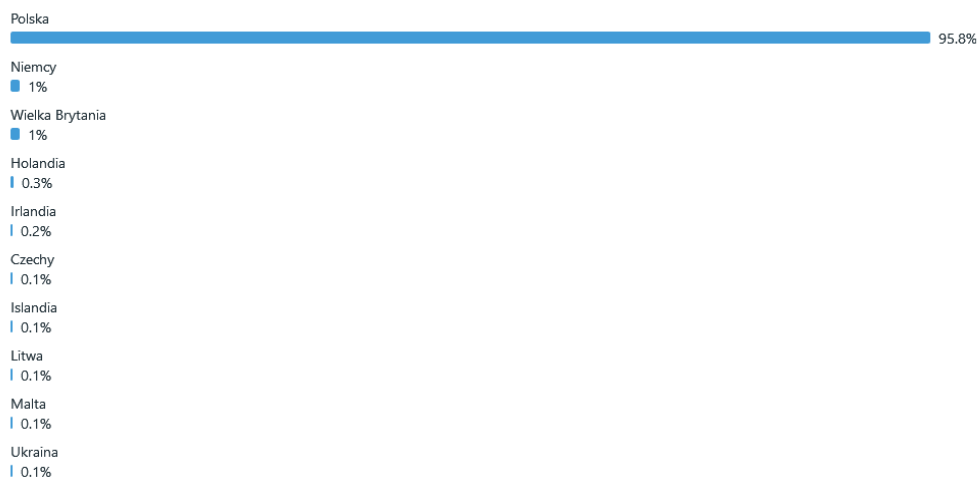
Wiek i płeć

Najpopularniejsze miejscowości

Najpopularniejsze kraje

W związku z przypadającą w 2022 roku rocznicą 70-lecia Komisji oraz 70-lecia OTP została ustanowiona jubileuszowa OTP. Odznakę można zdobywać na terenach nizinnych (określonych w regulaminie OTP) w okresie od 01.01.2022 do 31.12.2023. Odznaka jest jednostopniowa. Warunkiem zdobycia odznaki jest przejście 70 km zgodnie z regulaminem OTP. Na odznakę można również zaliczać przejścia zaliczane przy okazji zdobywania innych stopni OTP oraz norm rocznych do odznak "Za Wytrwałość" i "Dla Najwytrwalszych". Uczestnicy imprez centralnych (OWRP oraz Ogólnopolski Zlot Przewodników Turystyki Pieszej), których współorganizatorem jest Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK, mają możliwość zdobycia tej odznaki już przez samo uczestnictwo w tych imprezach. Odznakę przyznają wszystkie Terenowe Referaty Weryfikacyjne OTP, odnotowując ten fakt w prowadzonych rejestrach. Projekt odznaki został przygotowany przez Włodzimierza Majdewicza (Honorowego Przewodniczącego Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK). Dystrybucją odznaki zajmuje się Oddział PTTK w Pleszewie. Regulamin odznaki został przyjęty na posiedzeniu Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK w dniu 05.05.2021 r. i zatwierdzony przez Prezydium ZG PTTK w dniu 05.11.2021 r. Odznaka jest w dystrybucji.

Komisja z okazji swojego 70-lecia wydała okolicznościowy medal, który jest wręczany zasłużonym osobom, które działały na rzecz Komisji. Projekt medalu został przygotowany przez Włodzimierza Majdewicza (Honorowego Przewodniczącego Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK). Dystrybucją medalu zajmuje się Oddział PTTK „Mazowsze” w Warszawie.

Na koniec warto dodać, że Główna Komisja Rewizyjna PTTK w roku 2021 przeprowadziła kontrolę działalności KTP ZG PTTK. Z otrzymanych informacji wynika, że GKR oceniła działalność Komisji bardzo dobrze.

Marcin Czerwiński
Przewodniczący
KOMISJI TURYSTYKI PIESZEJ
ZG PTTK

Wydawca: Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK
Witryna internetowa <http://ktpzg.pttk.pl>
Warszawa – marzec 2023
Redakcja: Ewa Bosacka, Marcin Czerwiński
Redakcja techniczna: Krystian Grajczak
Okładka: Włodzimierz Majdewicz
Nakład: 100 egz.
Adres do korespondencji: 00-075 WARSZAWA
ul. Senatorska 11
ebosacka@wp.pl